

Fra Smørhullet til livet som skolebarn

Artiklen baserer sig på samtaler med Brorsonskolens skoleleder Oluf Nissen, SFO-leder Kurt Hansen og leder af børnehaven Smørhullet Pia Kehlet.

SFO'ens leder Kurt Hansen fortæller, at samarbejdet startede tilbage midt i 1990'erne som en studiekreds, der var støttet af økonomiske midler fra Varde Kommune. Studiekredsen bestod af alle institutionerne i Varde Nord-distriktet og havde til formål at skabe bedre overgange mellem dagtilbud og skole. For at nå det mål fandt deltagerne det vigtigt at få skabt relationer og kendskab til hinandens institutioner og til hinanden som personer. Kurt oplever konkret, at *“det er ånden i det her område, at man samarbejder for at give børnene den bedst mulige start både på skolelivet og SFO-livet.”*

I efteråret 2007 blev samarbejdet formaliseret med udarbejdelsen af et fælles samarbejdsrapport (link: [Vbil1.pdf](#)). Med afsæt i de skolepolitiske og dagtilbudspolitiske målsætninger for Varde kommune beskrev de deres praksis, og hvordan de danner klasser. Samarbejdsrapporten indeholder derfor konkrete beskrivelser af hvilke aktiviteter, der gennemføres i overgangsordningen. Indtil da havde samarbejdet mest været baseret på nogle minimumsprincipper om, hvad det skulle indebære.

Organisering af Varde Nord-samarbejdet – samarbejde mellem pædagoger og lærer

I Varde Nord-samarbejdet holdes fire møder årligt. På møderne deltager Brorsonskolens skoleleder og SFO-leder samt dagtilbudslederne fra de fem deltagende børnehaver. Foruden de fem børnehaver er der dog også tilknyttet en fritidsklub og en friskole til samarbejdet. Skoleleder Oluf Nissen fortæller, at Varde Kommune har ændret optagelseskriterierne til børnehaver for at overholde pasningsgarantien, hvilket har betydet, at der i dag er flere børnehaver, der leverer børn til skolen, hvorfor samarbejdet er blevet udvidet til at omfatte flere børnehaver, end det først var tilfældet.

Samarbejdet er organiseret således, at det er børnehaverne, der har det primære ansvar for, at de enkelte aktiviteter planlægges og sættes i værk. Det gælder især i forhold til afviklingen af besøg og sikringen af, at de i forberedelsen af børnene til skolegang er kommet omkring alle de ting, de skal ifølge samarbejdsrapporten. De kvartalsvise møder bruges i den sammenhæng også til at få planlagt de kommende aktiviteter og få mulige besøgsdatoer i spil, som pædagogerne i børnehaven efterfølgende kan arbejde ud fra. Børnehaveleder Pia Kehlet oplever, at *“det fungerer rigtig godt med overgangsrapporten. Ting, der er lavet i fællesskab og nedfældet på et stykke papir, giver altid en eller anden større bindende forpligtelse over for hinanden. Det er en konsensusaftale, som alle har interesse i at overholde. Og hvis man kommer lidt i tvivl om, hvornår hvad skal gøres, kan vi tage papiret frem.”*

Alle parter fortæller, at det formaliserede samarbejde har haft en meget stor betydning for overgangssamarbejdet. Der er kommet en større forståelse for hinandens måde at arbejde på, hvilket understøttes af, at samarbejdet i høj grad tager afsæt i de pædagogiske læreplaner og fælles mål for

børnehaveklassen. *“Det er de samme kriterier og værdier, vi taler ud fra. Det er de samme ting, vi arbejder efter,”* fortæller Pia Kehlet. Pia følger op og uddyber ved at beskrive samarbejdet på følgende måde: *“Vi har stor forståelse for, at vi kan lære en hel masse af hinanden både pædagoger og lærere. Så i stedet for at forskanse os i vores faglighed, åbner vi op og erkender, at vi hver især har en masse at byde ind med. Det er slet ikke så farligt, det samarbejde... Det er faktisk rigtig rigtig givtigt.”*

Kurt Hansen oplever ligeledes, at *“det vigtigste er kendskabet til hinanden og respekten for hinandens arbejde. Det er vigtigt at få fagligheder gjort hele i forhold til børnene. Der er et godt fagligt sparringsmoment i samarbejdet. Vi er kulturmæssigt forskellige som lærere og pædagoger – og også som institutioner er vi forskellige. Det styrker også forældresamarbejdet, at de ved, vi har et godt og tæt samarbejde mellem børnehaven, SFO og skole. Det gør, at overgangen kan gøres mere trykke for både forældre og børn.”*

Brobygningsaktiviteter

De pædagogiske læreplaner og fælles mål for børnehaveklassen ‘gennemsyrer’ ifølge alle tre interviewede hele overgangssamarbejdet. Ifølge Pia Kehlet gør de fortsat, som de altid har gjort, men pædagogerne har fået et større fokus og har lettere ved at italesætte de tiltag, der bliver gjort på grund af de pædagogiske læreplaner. Hun oplever tilmed, at det er det, der er det essentielle i Varde Nord-samarbejdet. *“Vi er bevidste om hinandens måde at arbejde på, og de forventninger, der er i skoledelen.”*

I april kommer børnehaveklasselederne og den afdelingsleder i SFO’en, der har et særligt ansvar for børnene i børnehaveklassen, på besøg i børnehaverne. Skoleleder Oluf Nissen fortæller, at det under besøgene er meget vigtigt for ham, at skolens personale ikke kun sidder sammen med pædagogerne og ad den vej får beskrevet børnene. De lægger i overgangsfasen derfor stor vægt på, at børnehaveklasselederne skal ud at se og opleve børnene i deres vante omgivelser. I samtalerne med børnene fortæller skolens personale bl.a. børnene, at det er dem, de skal være sammen med, når de kommer over på skolen, og snakker med dem om, hvad de tænker om at skulle starte i skole og, om de allerede kender nogen på skolen.

I forbindelse med besøget afholdes samtidig overleveringssamtaler mellem skolens personale og pædagoger og leder fra børnehaven. Overleveringssamtalerne tager udgangspunkt i et overgangspapir, som har været anvendt ved forældresamtaler tidligere på året i børnehaverne. I overgangspapiret har forældrene samtidig givet deres samtykke til hvilke oplysninger om hjemmet og deres barn, der må videregives og diskuteres i gruppen. Herudover fortæller Pia Kehlet, at mødet også bruges til at diskutere, om der er noget fra sidste år, de skal tage ind i overvejelserne i år. *“Vi skal jo hele tiden blive bedre,”* siger hun.

I perioden op til skolestart, gerne i april-maj, efter at skolen har været på besøg i børnehaven, besøger børnehaverne “Troldehulen”, som er den afdeling på skolen, hvor både SFO’en for de mindste og børnehaveklasserne ligger. Som børnehaveleder Pia Kehlet beskriver det, så er de kommende skolestartere i de dage *“i praktik som SFO-elever.”* Børnene kommer på besøg enten i nogle dage eller en hel uge. Ifølge skoleleder Oluf Nissen afhænger antallet af besøgsdage i sidste

ende af hvor meget personale, det er muligt at frigive i børnehaverne til besøgene. Pia fortæller, at børnene de dage gerne er på besøg fra kl. 10-14. I tiden efter forsætter børnehaverne med at besøge SFO'en en gang om ugen, hvor børnene igen får mulighed for at hilse på deres kammerater og spise deres medbragte mad. Fordelen ved besøgene er, at børnene lærer de fysiske rammer at kende.

Endelig inviteres de kommende skolebørn til at deltage i en fælles idrætsdag på skolen i juni. På idrætsdagen afvikles et særligt forløb for indskolingens, som er det, de kommende skolebørn deltager i. Selve planlægningsdelen tager børnehavens pædagoger igen aktivt del i sammen med børnehaveklasselederne. Samarbejdet bevirker igen ligesom besøgene, at medarbejderne får mulighed for at mødes, skabe bedre relationer og gøre samarbejdet tydeligt.

Introduktion til forældre

I perioden efter jul indkaldes forældrene til de kommende skolebørn til forældresamtaler i børnehaven. Formålet er sammen med pædagogerne at diskutere børnenes skoleparathed. Samtalerne tager udgangspunkt i det overgangspapir, der i fællesskab og i regi af Varde Nord-samarbejdet er udarbejdet. Børnehaveleder Pia Kehlet oplever, at overgangspapiret er med til at sætte fokus på, hvad der forventes, at børnene kan.

Efterfølgende i løbet af januar inviteres forældre til et informationsmøde på Brorsonskolen. På mødet deltager lederen af børnehaven samt pædagoger og leder af storbørnsgruppen. Her fortæller SFO- og skolelederen om, hvad de forventer af børnene. Skoleleder Oluf Nissen fortæller, at hele overgangen beskrives med udgangspunkt i de pædagogiske læreplaner og elevplanerne. Han oplever også, *“at forældrene bliver mere trygge, da de kan se, at der en rød tråd mellem de aktiviteter, der sker i børnehaven og op til skoleforløbet.”* Pia Kehlet støtter op om denne vurdering og bemærker, at *“det handler også om at gøre forældrene klare til det skifte. Hvis forældrene er trygge, så smitter det af på børnene.”*

Sene skolestartere

I børnehaven Smørhullet arbejder de i storbørnsgruppen 'Skygruppen' med de kommende skolebørn. Pia Kehlets oplevelse er, at denne organisering gør, at de er langt bedre til at stimulere og arbejde med de kommende skolebørn. Børnene tilknyttes 'Skygruppen', når de er parate til det aldersmæssigt – altså når de reelt har alderen til at starte i skole året efter. Børnene har også efterfølgende mulighed for at komme både ud og ind af 'Skygruppen' igen. Pia fortæller, at det at samle børnene i en storbørnsgruppe er med til, at de hurtigt kan spotte de børn, der ikke trives med de aktiviteter, der er. Hvis det er tilfældet, har de mulighed for at gå tilbage til den almindelige børnehavegruppe. *“Det, at vi har dem samlet gør, at vores vurderingsgrundlag bliver opkvalificeret. Det handler rigtig meget om, når man er et lille skolebarn, at man har modenheden med sig og kan begå sig i en stor gruppe og har fornemmelse af at have rum og tryghed til at udvikle sig i den store gruppe. De er jo små, selvom de er store i vores sammenhæng. Skygruppen gør, at de vænnes til at være i en ny gruppe,”* fortæller Pia Kehlet.

De oplever i Smørhullet oftest, at det er drengenes forældre, der har bekymringer om den kommende skolestart. Pia Kehlet oplever til gengæld, at det samtidig oftest er her, at de ser børnene rykke udviklingsmæssigt meget i perioden april-maj op mod skolestart. Det opleves derfor som vigtigt at få fortalt forældrene, at man ikke behøver at kunne sidde musestille i 45 minutter og skrive sit eget navn for at komme i børnehaveklasse. *“Selvom børnehaveklassen er blevet obligatorisk, så er det stadigvæk en børnehaveklasse.”* For hende handler det også om, at man skal være parat til som forælder at give børnene det ansvar, det er at være skolebarn.

Udskudt klassedannelse

På Brorsonskolen har de siden 2007 kørt med udskudt klassedannelse. Det betyder, at de først sammensætter klasserne i oktober efter efterårsferien. Før klassedannelsen er børnene i stedet en del af forskellige grupper. Forud for skolestart har skolerne i forbindelse med bl.a. overleveringssamtalerne dog allerede fået en række anbefalinger med fra børnehaverne. Skoleleder Oluf Nissen oplever, at *“det er fint nok, at vi får anbefalinger fra børnehaverne, men når børn placeres i forskellige situationer, så reagerer de forskelligt. Man trives måske anderledes med andre børn i den nye sammenhæng.”* Oluf Nissen mener derfor, at skolen får en bedre baggrund for at danne klasserne, når de også selv har oplevet, hvordan børnene reagerer på skolen. Både Oluf Nissen og Pia Kehlet er dog enige om, at det ikke er forældrenes ønsker, der skal afgøre, hvem deres barn kommer i klasse med. Vurderingen bør ligge hos fagfolk. *“Det er en vurdering af hvilke børn, der vil profitere af at være i klasse sammen. Det kan være en stor mundfuld for forældrene. Men bare fordi, man har en bedste ven i børnehaven, er det ikke et udtryk for, at man nødvendigvis behøver eller har lyst til at gå i skole med vedkommende i syv år. Det handler om at tage sin faglighed på sig og vurdere ud fra andet end forældrenes følelser,”* fortæller Pia Kehlet.

Skole-hjemsamarbejdet

Det er oplevelsen hos alle parter, at samarbejdet i høj grad er med til at styrke samarbejdet med forældrene. SFO-leder Kurt Hansen beskriver det med, at *“børnene ikke er uskrevne blade i skolerne. Det, de kommer fra, har været trygt, men forældrene ved, at samarbejdet gør, at der sidder kompetente mennesker og arbejder sammen. Der er tryghed for forældrene i at vide, at faggrupperne arbejder sammen. Vi kender hinandens arbejdspladser. Så hvis forældrene spørger i dagtilbuddet om forhold i skolerne, kan medarbejderne svare på de pædagogiske værdier og arbejdsmetoder, da vi arbejder sammen om det og udvikler på det sammen.”*

Det er imidlertid ikke kun forældrenes tryghed, samarbejdet indvirker på. Samarbejdspartnerne oplever også, at de selv har fået et bedre sparringsrum i relation til at diskutere de problemstillinger, der kan knytte sig til forældresamarbejde. Overgangssamarbejdet opleves derfor også ad den vej at have givet et godt indspark til forældresamarbejdet. Skoleleder Oluf Nissen fortæller bl.a., at *“meget af det, vi snakker om i samarbejdet, er også, hvad det er for nogle forældregenerationer, vi har i dag. Når vi begynder at snakke om, hvad vi oplever, så kan børnehaverne fortælle, at det er, hvad, de har oplevet og set længe.”*